

סודי

כ"ט בחשוון תשנ"ג
25 בנובמבר 1992

423555

אל : מר אבי פזנר / השגריר, רומא

מאת : ס/מנהל כנסיות

הנדון: מפגש הועדה הביילטרלית העליונה ישראל - ואתיקן - 19/11/92 - סיכום

להלן פרוטוקול הישיבה השנייה של הועדה הביילטרלית העליונה ישראל - ואתיקן שהתקיימה במשרד (אולם אבריאל) ב - 19/11/92.

נכחו: משלחת ישראל: ד"ר יוסי ביילין - ס/שה"ח - יו"ר המשלחת, ד"ר י. הדס - מנכ"ל משה"ח, א. בנצור - ממנכ"ל משה"ח, א. פזנר - השגריר - רומא, איתן מרגלית - מנהל מחלקת כנסיות - משה"ח, מ. זיו - ציר יועץ - רומא, ש. גור - ציר יועץ - לשכת ס/שה"ח, א. אפרת - מחלקת משפט - משה"ח, א. ירושלמי - ס/מנהל מח' כנסיות - משה"ח, א. מור - מנהל המחלקת לעדות נוצריות - המשרד לענייני דתות, הרב ד. רוזן - נציג השר לענייני דתות, עו"ד צ. טרלו - נציג שר המשפטים.

משלחת הוואטיקן: מונס. קלאודיו מריה צ'לי - סגן מזכיר המדינה, האב מרקו ברוגי - תת מזכיר לענייני היחסים עם הכנסיות המזרחיות, מונס. לואיג'י גאטי - ממונה על תיק המזה"ת במחלקת המדינה, מונס. אנדריאה ד. מונטוזמולו - הנציג האפוסטולי, מונס. אנטוניו ארקארי - מזכיר הנציגות האפוסטולית, האב דוד מריה יגר - ד"ר למשפט, האב פייר גרק - מזכ"ל מועצת הבישופים בארץ הקודש, מר פלורנט ארנו - פרופסור, מזכיר "נוטר דאם".

ס/שה"ח נשא דברים בפתח המפגש ותיאר את הישיבה כאירוע היסטורי. תיאר את חיזוק מעמדה הדיפלומטי של ישראל בשנים האחרונות וציין את סין והודו כמדינות שקשרו עמנו יחסים דיפלומטיים לאחרונה. אמר שתהליך זה הביא גם למערכת היחסים עם הוואטיקן וסקר את ההתקדמות שחלה במגעים בין ישראל לוואטיקן מאז החלו, דרך המפגש ברומא ועד למפגש הנוכחי. ס/שה"ח ציין כמה ציוני דרך במערכת הכוללת של היחסים ובהם ביקור האפיפיור בבית הכנסת הגדול ברומא ב - 1986 שיצר אווירה חדשה ביחסי הוואטיקן וירושלים.

הוסיף שגם דברי האפיפיור על האנטישמיות שנאמרו לאחרונה היו בעלי משמעות רבה והשפיעו על העולם הנוצרי והיהודי כאחד. הדגיש שלדברים אלה יש חשיבות חינוכית עליונה במיוחד לאור הגידול בתופעות האנטישמיות והגזענות המוסיפיים להתקיים - למרות שחשבנו שתופעות מסוג זה עברו מן העולם.

ס/ שה"ח הדגיש שחליבת להיות מנהיגות רוחנית שתפסיק תופעות אלה וכי למערכת היחסים בין ישראל לואתיקן, שהיא בעלת סימליות רבה, חשיבות עליונה מבחינה זו. הוסיף שהיחסים בינינו אינם מושתתים על מסחר וכלכלה וכי הציפיות מאתנו הם בתחומים הנ"ל ולכן מוטלת עלינו אחריות רבה.

ס/ שה"ח הדגיש ההתפתחויות הבינ"ל בשנים האחרונות: התמוטטות ברה"מ - המהווה בפרק חדש במישור הבינ"ל, עליית הלאומנות, תהליכי השלום בין מדינות עויינות ועוד. אמר שמה שקורה בין ישראל לשכנותיה ולפלשתינאים הם חלק מתהליך זה, וציין ששניים מחברי משלחתנו (המנכ"ל וממנכ"ל) שותפים בכירים בו.

בשלב זה נכנס שה"ח לישיבה לחץ את ידי חברי המשלחת ואמר כמה דברי ברכה.

שה"ח : קידם בברכה את חברי משלחת הוואתיקן וביקש למסור באמצעותם את ברכתו ואיחוליו לאפיפיור. ציין בבדיחותא שקרא בעתון על הבעיות בשיחות - אך הדגיש שהוא אינו מאמין לכך. שה"ח סיים - באומרו שהוא מקווה להתקדמות בשיחות ואיחל הצלחה למשלחות.

מונס. צ'לי : בדברי תשובה - אמר שאנו צועדים לקראת נורמליזציה צביחסיים בינינו. ציין שישנן בעיות - אך קיים רצון טוב שיעזור לנו להתקדם לקראת פתרון. הוסיף שכמה בעיות כבר נפתרו - ישנן עוד - אך אנו נפתור אותן בהדרגה. ציין את ביקור שה"ח בואתיקן ואת ההתקדמות שחלה כתוצאה משיחותיו עם האפיפיור ושה"ח טוראן. הדגיש שביקורם הפעם אינו ביקור נימוסין אלא ביקור עבודה ותיאר מצד היחסים כ"חיובי".

שה"ח : הדגיש העובדה שישנה התקדמות בשיחות השלום בין מדינות האיזור והוסיף שהתקדמות ביחסי ישראל - ואתיקן תסייע רבות לקידום תהליך זה. אמר שאנו מודעים לחשיבות ביקורם של חברי משלחת הוואתיקן כאן והביע תקוותו שהדיונים יתנהלו ברוח טובה ושיובילו ליחסים דיפלומטיים בינינו.

עם צאתו של שה"ח המשיך ס/שה"ח בדבריו.

ס/שה"ח : סיפר על כך שנשאל ביפאן על הדת השלטת בישראל כאשר השיב : יהודית שאלוהו היפנים באם מדובר בישו. ציין שסיפור זה ממחיש שבעיני אחרים אנו דומים ובעלי צדדים משותפים - ולמעשה אנו בעלי תרבות משותפת הקרויה התרבות היהודית-נוצרית.

ביחס למערכת היחסים בין ישראל לואתיקן יש להבחין בין עניינים במישור הראשוני והמשני ויש למצות תהליך ההדברות כך שנגיע להסכמים מבלי לפגוע באינטרסים של הצדדים. הביע תקוותו שאכן נמצא פתרונות בכדי להגיע לנירמול היחסים.

מונס. צ'לי : פתח באומרו שהוא חוזר למעשה על עיקרי הדברים שכבר אמר לס/שה"ח בשיחתם הבוקר והודה על קבלת הפנים. כאן עבר מונס. צ'לי והקריא את דבריו מהכתב (רצ"ב).

ס/שה"ח : הודה על דברי מונס. צ'לי והציע מיד להסכים ולחתום על הסיכומים שכבר הושגו בוועדות המומחים. הביע הסכמתו לכך שההסכם בין הצדדים מהווה הסכם בסיסי והודה על ההזמנה לבוא להמשיך השיחות ברומא.

ס/שה"ח הביע תקוותו שאכן נגיע להסכם למרות קיומם של קשיים הנובעים בין היתר מכך שיש צורך בדיונים בין - משרדיים בכדי לפתור הבעיות השונות.

הדגיש שמטרתנו יחסים דיפלומטיים מלאים אך הוסיף שאיננו מתעלמים מהקשר שבין המישור הדיפלומטי והבילטרלי אך הדגיש שאנו מקווים לפתור את הבעיות הטכניות הקיימות בכדי לקדם העניין. הציע לקבוע שיחות אינטנסיביות שיתנהלו לאורך כמה ימים או שבועות בכדי שבינאור נוכל להגיע לידי סיכום המהלך כולו.

בנושא האנטישמיות הודה ס/שה"ח לדבריו של מונס. צ'לי ואמר שקשה להאמין למה שקורה היום בעולם בהקשר זה. ציין שאנו מצפים להגיע לרעיונות משותפים בכדי שנוכל להתחיל בתהליך חינוכי שיוכיח לעולם שאין אנו יכולים לסבול תופעות כאלה. הציע שישראל והואתיקן ישתפו פעולה בתחום זה ע"י ארגון משלחות משותפות שיסבירו חשיבות העניין ברחבי תבל, כולל משלחות בשיתופם של בני נוער, קיומם של סמינרים ועוד. ציין את הצורך במלחמה נגד הספרות האנטישמית וסיפר בהקשר זה על הספרות האנטישמית העניפה ביפאן (כ-150 ספרים), ארץ שכמעט אין בה יהודים וסיפר בבדיחותא שבעצם אנשי שגרירות ישראל מהווים את מרבית הקהילה היהודית שם והם שווים אולי כתיבת ספר אחד לכל היותר....

ס/שה"ח הדגיש שיש צורך בהפעלת דימיון משותף במאבק זה וכי עלינו לפעול במהירות היות והזמן קצר והמצב על סף פיצוץ. הביא בהקשר זה את המתרחש היום בגרמניה, איטליה (דבר שהפתיע אותנו במיוחד) צרפת ועוד.

לסיום חזר ס/שה"ח על הצורך להגיע להסכם שיאושר ע"י הוועדה העליונה והציע לצאת בהודעה משותפת שאולי תכלול נושאים נוספים כמו תהליך השלום. בעיית הנוצרים בסודאן ועוד.

מונס. צ'לי : בתגובה - שהוא מבין שהוסכם על הטקסטים שסוכמו בוועדות המומחים וציין שהיום אין צורך לתת הוראות חדשות לוועדות המומחים היות והם פועלים ע"פ ה-AGENDA שסוכם עליה בדיוני הוועדה בואתיקן - כך שהדרך למעשה סלולה. הוסיף שעבודת הוועדה היום קלה היות והיא צריכה למעשה לאשר את הסיכומים שכבר הושגו. הדגיש שהוראות הוועדה העליונה לוועדות המומחים צריכות להיות רק להגביר את קצב עבודתן וכי הוועדה העליונה ממתינה עתה רק להשגתם של הסכמים נוספים. הביע תקוותו שלקראת הפגישה הבאה של הוועדה העליונה תהיה כבר נוסחה ממוסדת שתביא לכך שנוכל לאשר בה ההסכם הבסיסי המושלם.

סיכם שהמתודולוגיה צריכה להיות המשך עבודה על ה-AGENDA והביע שמחתו על כל ש ס/שה"ח הסכים למינוח- הסכם בסיסי (FUNDAMENTAL AGREEMENT) ועתה לא נותר אלא לעבוד בכדי להביא למימושו. מונס. צ'לי חזר על כך שמקווה שנוכל להגיע להסכם בתחילת השנה הבאה שלאחריו נוכל להחליט על דרכים כיצד להמשיך את המאמץ ולמצוא דרכים ומתודולוגיה חדשים בכדי להמשיך בעבודה - אולי ניסוח פרשנויות להסכם וכו'.

הדגיש שוב שזהו ביקור של רצון טוב היות והם היו מאוכזבים מכמות העבודה שנעשתה עד כה, אך באם תהיה הגברה בקצב העבודה נוכל לאשר הסכמים וטקסטים חדשים.

בתגובה לדברי ס/שה"ח בעניין האנטישמיות ציין מונס. צ'לי שחילופי
להפריד בין שני גורמים - ההסכם העקרוני בינינו ופגישתנו היום. כללית
עמדתנו המשותפת ברורה. הבהיר שנוכל לבחון יחדיו צעדים משותפים נגד
האנטישמיות - אך זה אינו נמצא בסמכות המשלחת והם יפנו העניין לגופים
האחראים הממונים עליהם.

ס/שה"ח: אמר שאיננו מחכים לתגובה מיידית מצידם אך חשוב לנו להדגיש
את הקשיים שבפנינו. הסביר שהאידואולוגיה הבסיסית של הממשלה החדשה
בישראל היא לפתוח את ישראל לעולם. ציין שפתחנו את השיחות
המולטילטרליות לאו"ם ולאירופה וזאת בניגוד לממשלה הקודמת וכן פתחנו
הדיונים לפלשתינאים מהתפוצה ועוד. צעדים אלה מהווים מעשה חינוכי
לקראת פתיחת ישראל לעולם. מאידך תופעת האנטישמיות מוכיחה לכאורה
שבניגוד לפתיחות מצידנו - העולם בכ"ז נגדינו ולכן האנטישמיות מחזקת
את הגורמים החושבים כך בישראל. מכאן הצורך במעשה סימלי במלחמה נגד
האנטישמיות.

בשלב זה הוצגו נוסח ההודעות המשותפות שהוכנו ע"י הצדדים והוחלט
לבסוף להסכים על הנוסח הישראלי, כמעט ללא שינויים (רצ"ב).

המנכ"ל: הביע תחושה אישית של שמחה לראות את משלחת הואתיקן
בירושלים כהמשך ישיר לדיונים ברומא שהתקיימו ב - 29/7.

בשלב זה סקרו ס/שה"ח, המנכ"ל וממנכ"ל את ההתפתחויות המדיניות
מנקודת מבטה של ישראל כאשר ס/שה"ח מדגיש את השינוי במדינותה של
ממשלת ישראל הנוכחית לעומת קודמתה בעיקר מבחינה אידיאולוגית שבאה
לידי ביטוי בקבלתה את העקרון של שטחים תמורת שלום ובהדגישה את
חשיבות השלום.

מונס. צ'לי: הודה על הדברים תוך הדגשה שמדובר בהחלפת דעות בין
הצדדים שלא במסגרת יחסים פורמליים ביניהם.

הוסיף שברצונם להבין את עמדותינו כפי שהם עושים עם מדינות ערב וציין
שחילופי דעות אלה הם סימן חיובי ביחסים בינינו. הדגיש שלמרות שאינם
שותפים בתהליך השלום - קולו של האפיפיור מושמע ביחס לנושאים אלה
ולכן הם מודים מצידם על כל חילופי מידע מסוג זה.

בשלב זה הודה מונס. צ'לי על הכנת הביקור וסוכם נוהל ההקראה של
ההודעה המשותפת לעתונות.

ב ב ר כ ה,
אלי ירושלמי

העתק:
ס/שה"ח
מנכ"ל
ממנכ"ל
היועץ המשפטי
רומא / ציר יועץ
ווינינגטון / יועץ כנסיות
ניו - יורק / מ"מ קונכ"ל